

SANANEN NAISILLE NYKYHETKESTÄ

KIRJOITTANUT

OPETTAJA

HELSINGISSÄ 1906
HELSINGIN UUSI KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖ

Sananen naisille nykyhetkestä.

Oletko ystäväni milloinkaan kulkenut suossa? Silloin tiedät kuinka raskasta ja toivotonta se on. Sinä vajoot joka askeleella, et näe tietä missään, et tiedä pääsetkö edes perille. Koetat etsiä pieniä mättäitä ja muita kuivempia kohtia, otat aika harppauksen päästäksesi sellaiselle, mutta astutkin harhaan ja vajoat entistä syvemmälle. Tuska täyttää rintasi, epätoivo mielesi, sillä et tiedä millä hetkellä jäät sinne ijäksi päiviksi. Niin pitkälle kuin silmä kantaa on vain ympärilläsi sama pettävä alus, sama epävarma pohja.

Niin, kauhea on kyllä astuskella suossa, mutta vielä kauheampi on Suomen kansan kulku ollut viimeisinä vuosina. Ei silläkään ole ollut vankkaa perustaa jalkainsa alla, eikä sekään ole tiennyt millä hetkellä vajoisit ainaseksi.

Mutta mikä sitten on kansan varma pohja? Se on *laki*. Vain laillisella pohjalla seisten ja lakien turvaamana voipi kansa rauhassa elää ja edistyä. Siellä missä laki on syrjäytetty vallitsee mielivalta, ja mielivalta joutaa lopulta aina törkeisiin rikoksiin. Tänään määrätään sitä, huomenna tätä. Lopulta ei enää kukaan ole varma tavaransa eikä henkensä puolesta. Tällä kannalla ovat asiat olleet Suomessa viime vuosien kuluessa.

Muistathan vielä mitä tapahtui helmikuussa v. 1899. Silloin julkaistiin manifesti, joka yht'äkkiä syrjäytti maamme kansallisen itsenäisyyden määräämällä että hallitsija voi *yksin* ratkaista kaikki lakikysymykset, jotka hän harkitsee koskevan Venäjän etua; semmoisessa kysymyksessä, esim. asevelvollisuusasiassa, joka silloin oli vireillä, ei Suomen valtiopäivillä olisi mitään päättämistä. Muistat varmaan kuinka silloin ympäri koko maamme koottiin nimikirjoituksia suuren adressin alle, jossa keisarilta pyydettiin että hän perruuttaisi tämän onnetoman manifestin. Adressin alle kertyi puoli miljoonaa nimikirjoituksia, mikä osottaa että kansan taajat rivit hyvin huomasivat sen kuopan, joka kaivettiin meidän kansallisuudellemme ja kehityksellemme. Sillä helmikuun manifestin tarkoitushan oli kerrassaan hävittää se yhteiskuntarakenne, jonka esi-isämme meille ovat perinnöksi antaneet, koko meidän omatakeinen sivistyksemme ja kansalliset laitoksemme.

Kauvan oli Venäjällä turhaan etsitty tähän pyövelityöhön sopivata henkilöä ja siksi olikin meillä monta vuotta ollut kenraalikuvernöörin toimessa vain viransijaisija. Mutta vihdoin löydettiin sopiva mies. Me tunnemme hänet kaikki. Nimi Bobrikoff on saanut niin hirtittävän kaiun meidän maassamme, että kaikki, yksin pienet lapsetkin liittävätkin siihen mitä hirmuisinta ja peljättävintä. Kun hän tuli, oli hänellä täydellinen hävitys-ohjelma taskussaan ja valtakirja sitä toimeenpannaksen. Itsehallintomme ja vapautemme, omat virkamiehemme ja virastomme, kansalliset kielemme ja koulumme olivat kuolemaan tuomitut. Suomesta piti tehtämän venäläinen maakunta, ja vähitellen täällä oli aikaansaattava sama virkavalta, mielivaltaisuus, turvattomuus ja aineellinen kurjuus, kuin suuressa itäisessäkin valtakunnassa vallitsee. Ja kaikki voimat pantiin nyt liikkeelle sen saavuttamiseksi.

Venäjän hallituksella on aina ollut tapana, pannesaan toimeen kansallisuusmurhia, lietsoa vihaa ja epäluuloa eri kansanluokkien ja kansallisuuksien välillä häviöön tuomitussa maassa. Sitten se itse on saanut aihetta asettua niiden väliin muka riitaa ratkaisemaan, mutta itse teossa se vain onkin nöyryyttänyt niin toista kuin toistakin ja lopulta ryöstänyt heidät aivan paljaksi. Näin on käynyt Itämeren maakunnissa, näin on käynyt Puolassa. Ken läheltä on seurannut venäläisen hallituksen toimenpiteitä siellä, ymmärsi heti, että meillä aijottiin menetellä samaten. Täälläkin piti kylvettämän vihaa ja epäluuloa eri kansallisuuksien välille, täälläkin piti ärsytettämän eri kansanluokkia toisiaan vastaan. Siksi koetettiin kaikenlaisilla juonilla syventää juopaa suomea ja ruotsia puhuvan väestön välillä ja siksi lähetettiin laukkuryssiksi puettuja urkkijoita kylästä kylään ja mökistä mökkiin maanjaosta puhumaan. Mutta eipä sittenkään saatu toivottuja tuloksia. Päin vastoin liitti yhteinen vaara maamme molemmat kansallisuudet yhteen, ja vaikkakin urkkijat parastaan koettivat, valhettelivat, panettelivat ja pettivät saadakseen koko tilattoman väestön pauloihinsa, oli sen keskuudessa sentään niin paljon valistuneitakin henkilöitä, että terve järki pääsi voitolle.

Se tuli selville kun valtiopäivien päätöstä vastaan, ja siis vasten perustuslakia, Venäjän asevelvollisuus-asetus meille annettiin v. 1901. Niin paljon nuorukaisia jäi ensi kutsunnoista pois, ettei Bobrikoff uskaltanutkaan panna asetusta toimeen. Hän kutsui vain 180 miestä Suomen kaartiin toivoen että vastedes, kun vähitellen nuoriso olisi tottunut saapumaan kutsuntoihin, voisi miehiä tuhansittain sijoittaa venäläisiin joukkoihin. Sitä varten hän tarvitsi pakkovaltaa, ja saikin v. 1903 n. s. *dikatuurin*, oikeuden mielivaltaisesti poiketa maan laeista. Tätä valtaansa hän sitten suurella määrällä käyttikin samoin kuin muita samassa tarkoituksessa annettuja asetuksia. Isku

seurasi iskua yhtä tiheästi kuin salamat toisiaan ukkos-säällä. Ensimmäisiä etuja, joita meiltä ryöstettiin, oli ikivanha kokoontumisvapautemme. Yleisiä kokouksia ei enää saanut pitää erityistä lupaa pyytämättä ja tarkalleen joka puhuttavasta sanasta tiliä tekemättä. Jopa ruvettiin laillisesti vahvistettujen yhdistyksien kokoontumisvapauttakin ahdistamaan ja niiltäkin vaatimaan tilintekoa pidettävistä puheista ja keskusteluista, joka tietysti suurestikin vaikeutti niiden toimintaa ja lamasi työntöä. Vain salassa ja peljäten kuin rikoksenteelijät saattoivat rehelliset, lainkuuliaiset kansalaiset näinä surun vuosina kokoontua yhteisistä asioistaan neuvottelemaan. Mutta niin pian kun saatiin vihiä kokouksessa olleista ja toimineista, seurasi kovat rangaistukset. Ketkä sakotettiin, ketkä menettivät virkansa, tai karkotettiin. Viime syksynä meni vainoomisinto niinkin pitkälle, että eräs Helsingissä pidetty, yksityistä laatua oleva kokous pajolettien avulla hajoitettiin.

Samassa kun kokoontumisvapautemme ryöstettiin, ruvettiin myöskin sananvapautta entistä enemmän tiukkaamaan. Sanomalehdissä ei saatu hiiskuakaan niistä vääryyksistä ja laittomuuksista, joita täällä harjoitettiin. Ei saanut valittaa, ei puolustaa itseään, eipä edes kajotakaan niihin asioihin, jotka kuitenkin täyttivät kaikkien mielet. Jos vain koettikin, oli sensori heti pyyhkimässä. Tässä oikein taas toteutuu tuo vanha menettelytapa, että uhria piestessä tukitaan sen suu, jotteivät naapurit kuulisi huutoja. Ei tässä voi luetella kaikkien niiden lehtien nimiä, jotka näinä vuosina lakkautettiin ajaksi tai ainaseksi. Murhaenkeli kulki toimituksesta toimitukseen ja tuomitsi niin toisen kuin toisenkin kuolemaan, säälimättä, viivyttelämättä. Ei tuomitut saaneet puolustautua, ei selitetty heille syitä, eikä välitetty seurauksista. Mitäpä siitä, että ihmisiltä ryöstettiin heidän jokapäiväinen leipänsä, mitäpä siitä, että liike, kauppa ja yhteiskunnalli-

set riennot ja yleinen sivistys kärsivät äänenkannattajien puutteessa. Sitähän pyövelimme juuri tahtoikin.

Mutta eipä ainoastaan painettua ja julkisesti lausuttua sanaa vainottu, vaan myöskin yksityisten keskusteluja ja lauselmia. Kaduilla, rautateillä, raitiovaunuissa ja ravintoloissa hiipi inhottavia urkkijoita rehellisten ihmisten keskuudessa koettaen korvat hörhöllään saada selkoa heidän puheistaan ja arvosteluistaan päiväntapah- tumista. Siksi täällä lopulta pääsikin sellainen epäilyk- sen henki vallalle, että hiukkaseinkin tuntemattomissa piireissä puhuttiin kaikesta muusta kuin siitä, joka kui- tenkin oli kaikkien mielissä. Sillä ilmiantajia — suoma- laisia! oli häpeällistä kyllä, joka kunnassa.

Paljon oli hirmuvallalla työtä saadakseen kansamme poikkeemaan laillisuuden tieltä. Virkamiehet kieltäytyi- vät laittomia käskyjä ja määräyksiä antamasta ja yleisö niitä noudattamasta. Mutta ei tässä häikäilty. Lailli- suudesta kiinni pitäviä virkamiehiä erotettiin joukottain ja kun ei sekään keino tepsinyt, ruvettiin heitä maasta karkottamaan. Muutkin pelottomat ja toimeliaat henkilöt saivat samoja kokea, ja karkoituskäsky kulki aina käsi kä- dessä laitton, nöyryyttävän kotitarkastuksen kera. Tun- gettiin miehissä asianomaisen asuntoon, nuuskittiin ja etsitiin kaikki paikat, rikottiin lukot ja vietiin tukuttain kir- jeitä, valokuvia ja kirjoja. Ei siinä sääliitty harmaapäistä vanhusta, ei viatonta lasta, ei raajarikkoista, eikä sairasta. Ei siinä kysytty oliko maasta karkotettavalla matkarahaa lähteä vieraalle maalle, oliko hänellä minkäänmoista mah- dollisuutta elättää itseään ja perhettään siellä. Käsky kuului vain aina: »Niin ja niin monen päivän kuluessa pitää olla maan rajojen ulkopuolella.»

Mahdotonta on luetella kaikkia tämän hirmujärjes- telmän uhria, kaikkia niitä pauloja ja satimia, joita kan- samme tielle pantiin. Kuta kauvemmin vainoa kesti, sitä mieskohtaisemmaksi se kävi. Ei ollut lopulta enää ku-

kaan varma kotirauhastaan ja toimintansa jatkamisesta, ei kukaan enää uskaltanut uusia yrityksiä, uusia liikkeitä alkuunpanna, sillä eihän sitä tiennyt mitä huominen päivä toisi tullessaan.

Raskas oli se taakka, joka nuorisollammekin näinä vuosina oli kannettava. Laittomat asevelvollisuuskutsunnat painostivat heitä näinä vuosina kuin myllynkivet ja pakottivat heitä astumaan taistelun eturiveihin, jos oli halua tai ei. Toisaalta oli vallassaolijoiden käskyt ja uhkaukset heitä arvannostoon pakottamassa, toisaalta he tiesivät kutsuja noudattamalla rikkovansa maansa lakeja ja antavansa taipuvaisuudellaan sortajalle intoa ryhtyä uusiin laittomuuksiin. Kova oli kiusaus. Omantunnon ääni puhui toista, maallinen valta toista. Edellinen kielsi, jälkimäinen käski ja käskijällä oli valta ja voima käsissään. Se katkasi uran ja tulevaisuuden toiveet, se kielsi avioliittokuulutuksen saamisen ja virkaan pääsön niskottelijoilta. Eipä ollut niinkään kumma, että moni jo horjui ja hairahtui. Mutta, Jumalan kiitos, oli niitä lujiakin, jotka mieluumminkin antoivat itseään kiduttaa ja vankilaan sulkea, kuin olisivat ruvenneet uskottomaksi vakaumukselleen. Mutta paljon he saivat kärsiä. Piiloksella heidän täytyi kuin pahantekijöiden, oleskella väliin siellä, väliin täällä, ja kun oikein ahdistettiin, ei ollut muuta neuvoksi kuin jättää isänmaansa. Oli niissäkin kodeissa silloin tuskaa ja surua. Mutta heillä itsellään oli se tyydytys, että kulkivat elämään johtavaa kappeata tietä, sillä ilman vapautta ei ole elämää. Ja nykyinen polvi, joka omin silmin on saanut nähdä, ettei heidän ponnistuksensa olleet suotta, tuntee syvintä kiittolisuutta näitä rohkeita taistelijoita kohtaan, ja tulevat polvet tulevat heitä siunaten mainitsemaan. — Kunnioituksella se myöskin tulee muistelemaan niitä nuoria naisia, jotka rohkaisivat ja innostuttivat veljiään, sulhasiaan ja toveriaan tässä jalossa vapaudentaistelossa. Ei se suin-

kaan heiltäkään vähiä uhrauksia kysynyt. Oli eräskin nuori tyttö, ompelija ammatiltaan, joka otti tämän kysymyksen niin sydämen asiakseen ja niin ahkerasti koetti vaikuttaa asevelvollisuusijässä oleviin nuorukaisiin, että hän vihdoinkin joutui kiinni ja sulettiin ahtaaseen vankilakoppiin. Hänen siellä istuessaan pistäytyivät kaikenlaiset viralliset urkkijat häntä katsomaan ja kuulustelemaan ja niinpä eräskin hyvin simasuisesti koetti saada selkoa siitä ketkä olivat tytön liittolaisia, kenen asioilla hän oikeastaan juoksi. Hän siis kysyi: »Paljonko sinä nyt tyttöseni saat vaivoistasi, kun niin uutterasti olet toimiskellut?» Mutta kylläpä hän hämmästyi, kun tyttö vastasi: »Luuletteko Te, että minä palkasta palvelen isänmaatani, mutta Te, kurja, sen rahasta petätte».

Niin, rahasta moni siihen aikaan möi vakaumuksensa ja moni virkamies antautui sortovaltaa palvelemaan ja laittomia käskyjä hyvin tarmokkaasti toimeenpanemaan niiden virkamiesten sijasta, jotka olivat kieltäytyneet ja siitä syystä tulleet poistetuksi. Kentiesi moni toimi heikkoudesta; ei uskaltanut asettua vastustamaan, peläten sen kautta vain herättävänsä mahtavan vastustajan vihaa ja menettävänsä leipänsä ja toimensa.

Mutta olihan niitäkin, jotka myöntöväisyytensä kautta toivoivat voivansa pelastaa maan. He tuumivat niin, että jos olisivat niskotelleet ja kieltäytyneet, olisi heidän sijaansa asetettu muukalaisia, ja nämä olisivat olleet vieläkin kovakouraisempia. Mutta näin toimiessaan he vain unhottivat yhden tärkeän asian nimittäin sen, etteivät muukalaiset olisi voineet yksin, ilman suomalaisten apua tämän maan asioita ollenkaan hoitaa. He unhottivat myöskin, että kun omat miehet, omat kansalaiset, kehottivat veljiään laittomia käskyjä tottelemaan, syntyi monessa mitä kauhein hämmennys, epäselvyys ja ristiriitaisuus. Eivät he lopulta tienneet mitä kuulla, ketä seurata. Jos vieras olisi ollut käskemässä lainvastaisiin töihin, olisi-

vat heidän oikeuskäsitteensä pysyneet selvinä. Epäilemättä olisi moni itsekäs ja pelkuri siinäkin tapauksessa totellut ja rikkonut lakia ja oikeutta vastaan, mutta hän olisi samassa tiennyt menettelevänsä väärin ja petollisesti maataan kohtaan. Nyt sitä vastaan sotkeutuivat laittomien käskyjen ja velvollisuuksien rajat mitä sekavimmin yhteen, ja moni heilui kuin ruoko tuulessa kaikkina näinä vuosina. Toiset taas tulivat siihen vakaukukseen, ettei tarvinnut totella ja kuulla mitään lakia ja oikeutta. Sai vain kussakin tilaisuudessa seurata omia mielihalujaan ja intohimojaan, seurata hetkellisiä etujaan.

Oliko ihme, että siitä seurasi mitä suurin tapojen turmelus, että rikoksien luku pelottavasti lisääntyi, että alituisesti sai lukea sanomalehdissä varkauksista, puukotuksista ja murhista. Olivathan poliisilaitokset, enimmäkseen vieraista aineksista kokoonpantuina, tulleet oikeiksi ryöväripesiksi. Siinä oikein näki miten onnettomat, mielivaltaiset olosuhteet vaikuttivat turmiollisesti rauhaansa, järjestyneisiin oloihin tottuneeseen kansaankin. Siksi nämä vuodet tulevatkin olemaan kaikkein pimeimmät meidän historiassamme, tulevat vetämään vertoja *Ison vihan* ajalle. Mutta samassa kun historia tulee kuvaamaan tämän ajan kauheutta, laittomuutta, väkivaltaisuutta ja pimeyttä, tulee se myöskin esittämään piirteitä uhrautuvaisesta isänmaanrakkaudesta, rohkeudesta ja itsekieltäytymisestä, jotka piirteet tuota pimeätä taustaa vastaan sen kirikkaammin tulevat kiiltämään. Nämä työt ja toimet ne myöskin viimein veivät voittoon, sillä niissä oli sitä vakaumusta ja uskoa, joka saa vuoretkin siirtymään.

Sinä tiedät lukijani, että se suuri, kaunis, hartaasti halattu vapauden päivä koitti viimein, koitti seitsemän pitkän koetusvuoden jälkeen. Maamme sai takaisin entiset oikeutensa ja laillisen pohjansa; laittomat asetukset, kenraalikuvernöörin erikoisvalta, n. k. diktatuuri, kumot-

tiin. Turvallisuus palasi, ei kenenkään enää tarvitse pelätä henkensä eikä tavaransa puolesta. Ei ketään saa pitää vankeudessa ilman laillista tutkintoa, ei mielivaltaisesti erottaa virastaan tai toimestaan. Saipa maamme vielä lisäksi muutamia kalliita uusiakin etuja. Ensimmäinen näitä etuja on painovapaus, jonka huomattavampia seurauksia on vapaa sanomalehdistö, eli toisin sanoen ennakkosensuurin poistaminen. Siis sen sijaan, että näinä pimeinä vuosina ei saanut laittomia, mielivaltaisia tekoja edes mainita, saatikka sitten niitä arvostella ja moittia, on nyt jokaisella tilaisuus lausua kaikki mitä hänellä on sydämellään. Saa vapaasti puhua epäkohdista ja huomauttaa vääryyksistä, saapi arvostella hallituksen toimenpiteitä ja lausua paheksumisensä siitä mikä todellakin on paheksittavaa. Nyt saapi tuoda ulkomailta mitä kirjallisuutta tahansa, ilman että tullimiehet ja sensorit käyvät käsiksi jokaiseen sanomalehteen ja kirjaseen, joka on matkustajan kapsäkissä, kuten näinä viime vuosina oli tapana. Samaten saapi nyt kaikki ulkomailta tilaamansa aikakauskirjat ja sanomalehdet numero numerolta. Toista oli laittomina aikoina. Silloin sensori ehtimiseen otti takavarikkoon yksityisiä numeroita, tahi ainakin maalasi pitkät palat ja palstat mustiksi, jottei lukija muka saisi selkoa niiden sisällyksestä. Tällaisen holhoksen alaisena piti hallitus, varsin alhaisella sivistyskannalla olevien sensoriensa kautta, sivistynyttä tiedonhaluista yleisöä. Kerrankin kuulimme erään täällä oleskelevan Ruotsin alamaisen valittavan, ettei hän pariin kuukauteen ollut saanut kuin kaikkiaan 5 numeroa tilaamastansa tukholmalaisesta päivälehdestä, kaikki muut numerot oli sensori pidättänyt, luultavasti siksi, että niissä puhuttiin Japanin sodasta tosiasioita peittelemättä ja vääristelemättä.

Painovapauden saaminen on sen huomattavampi syyistä ettei meillä vielä koskaan sellaista ole ollut. Aina vain on ollut edellä käyvä sensuuri eli tarkastus, vaikka

se ajottain onkin ollut hiukan lievempi. — Vapaan sanan merkitys on arvaamattoman suuri. Se on tärkeimpiä valistus- ja kasvatustekijöitä, sen avulla voidaan paljon mädännäisyyttä paljastaa ja epäkohtia korjata. — Ei tietenkään silti ole sanottu, ettei sitä, kuten kaikkea muutakin hyvää, voisi väärinkäyttää ja juuri tällä hetkellä tuntuu siltä, kuin moni pitäisi painovapauden sopivana välikappaleena purkamaan pahaa sisuansa ja katkeruuttansa, mutta se johtunee nyt etupäässä siitä, ettei moneen vuoteen ole saanut lausua niin mitään. On täytynyt vain niellä kaikki, ottaa vastaan kaikki, tuntui se sitten kuinka katkeralta tahansa.

Toinen hyvä, jonka marraskuun manifesti myöskin toi, oli lupa uuden eduskuntalaitoksen laatimiseen. Ulkomuodoltaan se eduskuntalaitoksemme näyttää sangen vanhettuneelta, oikeinpa harmaapäiseltä vanhukselta. Mutta eipä ihme kun sen juuret ulottuvat hamaan keskiaikaan. Jo v. 1363, kun useampien muiden maiden talonpoikaisväestö huokaili maaorjuudessa, saivat suomalaiset talonpojat piispoineen ja laamanneineen ottaa osaa Ruotsin valtiopäiviin. Sittemmin kävi tämä osanotto yhä säännöllisemmäksi samassa määrin kun valtiopäivämuoto sai enemmän lujuuksia ja kiinteyttä. Kun meidän maamme erotettiin Ruotsista v. 1809 vahvasti Aleksanteri I sen uskonnon, lait, etuudet ja oikeudet Porvoon valtiopäivillä ja näin me siis saimme pitää vanhat säätyvaltiopäivämme. Tosin seurasi nyt pitkä väliaika, jolloin valtiopäiviä ei kertaakaan kutsuttu kokoon, mutta puolivuosisataa myöhemmin, kun Aleksanteri II nousi valtioistuimelle, herätti hän ne jälleen eloon v. 1863. Sittemmin valtiopäiviä on pidetty säännöllisesti joka viides vuosi, myöhempinä aikoina joka kolmaskin.

Viimeisen puolivuosisadan kuluessa on kuitenkin valtiollinen elämä ja kansojen osanotto lainlaadintaan kaikkialla Euroopassa saanut uutta vauhtia ja uudenaikui-

sia eduskuntalaitoksia on siksi syntynyt. Niinpä Ruotsisakin jo v. 1866 vanhat nelijakoiset säätyvaltiopäivät saivat väistyä uudemman valtiopäiväjärjestyksen tieltä. Meillä vain on pidetty kiinni vanhoista säätyvaltiopäivistä, aivan kuin olisimme vanhoillisin kansa maailmassa. Mutta tähän kyllä on ollut muut syyt kuin vanhoillisuus, sillä olemmehan muilla aloilla hyvinkin nopeasti seuranneet toisten kansojen esimerkkiä. Syynä on tietysti ollut meidän arkaluonteinen suhteemme keisarikuntaan. On aina pelätty, että jos rupeaisimme valtiopäiviimme koskemaan ja muutoksia ehdottamaan, menettäisimme senkin mikä meillä oli. Eikä tämä pelko suinkaan ole ollut tuulesta temmattu. Onhan nähty, ettei ole sitä laitosta maassamme, jonka kimppuun ei olisi hyökätty, ja jonka olemassa oloa ei olisi koetettu tyhjäksi tehdä. Ei ole ollut siis uutta ajattelemineenkaan, on vain täytynyt koettaa säilyttää sitä mitä on, ja suuri uudistustyö onkin ajan kuluessa, vanhalla säätylaitoksella toimitettu.

Nyt on kansanedustuksenkin uudistamisen hetki tullut. Manifestin selvät sanat ovat muuttaneet koko aseman. Eduskuntalaitoksemme uudistamiseen on annettu suoranainen käsky ja meidän vanhat nelijakoiset valtiopäivämme, jotka juuri nyt ovat koossa uutta eduskunta-muotoa luomassa, viettävät siis omia hautajaisiaan. Hautajaisissa vallitsee kyllä tavallisesti vakava ja totinen mieliala, mutta tällä kertaa se on hilpeä ja tyytyväinen, sillä toivomme, että vanhan sijaan saadaan jotakin vielä parempaa ja uudenaikaisempaa, saadaan sellainen eduskuntalaitos, joka tyydyttää nykyajan vaatimuksia ja suuren enemmistön tarpeita.

»Vainajista ei mitään pahaa» sanoivat vanhat kreikkalaiset. Ja sitä mekin kyllä tällä hetkellä voimme noudattaa. Samalla kun iloitsemme uuden eduskuntamuodon syntymisestä, voimme kyllä antaa tunnustuksemme vanhallekin, joka niin monta vuosisataa on pysy-

nyt pystyssä. Rauhallisina aikoina se on koettanut maamme kehittymistä ja vaurastumista viisaiden lakien ja sääntöjen avulla edistää ja myrskyisinä päivinä se on ollut se rintama, joka ensimmäisenä on saanut hyökyaallot kestää ja torjua. Bertha von Suttner sanoo erässä teoksessaan, jossa hän kuvaa inhimillistä kehitystä ja vanhojen laitoksien, vanhojen tapojen ja muotojen väistymisestä uusien tieltä, että kaikkien raunioiden alla kuitenkin on kultamurujakin haudattuina.

Tähän asti meidän senaattimme usein on ollut sängen erikarvainen ja erimielinen, eikä se suurissa ja tärkeissäkään kysymyksissä ole voinut yhtyä ja noudattaa samaa periaatetta. Se tuli esim. v. 1899 hyvin selvästi näkyviin, kun oli kysymys helmikuun manifestin julkaisemisesta. Silloin nimittäin, kuten me kaikki muistamme, asettui toinen puoli senaattoreja manifestin julkaisua vastustamaan, toinen puoli taas asettui myöntyvälle kannalle. Tällainen erimielisyyks kansamme elinkysymyksessä teki sanomattoman kiusallisen ja masentavan vaikutuksen kaikkiin maamme asukkaisiin ja herätti ulkomaillakin paljon huomiota ja ihmettelyä etenkin kun v. 1900 puolet senaattoreista luopuivat viroistaan kieltäytyen julkaisemasta sitä laitonta asetusta, joka teki venäjän virkakieleksi. Tulevaisuudessa sellainen menettely toivottavasti käy mahdolltomaksi, jos valtiopäivät kyvyllään saavuttavat itselleen semmoisen vaikutuksen, että senaatin jäsenet tulevat edustamaan sitä puoluetta, joka on enemmistönä valtiopäivillä ja siis myöskin enemmistönä maassa. Vaikka senaatin jäsenet tietysti monessa yksityiskohdassa ja sivuseikassa voivat olla eri mieltä, ovat he silloin kaikissa suurissa ja tärkeissä kysymyksissä saman hengen lapsia. — Tähänastinen senaatti ei myöskään ole ollut vastuunalainen toimistaan kansalle, vaan ainoastaan hallitsijalle. Mutta tästälähin tulevat senaattorit olemaan eduskunnan edessä virkatoimiensa lainmukaisuudesta vastuunalaisia.

Neljäs tärkeä etu, jonka manifesti meille myöskin toi, on käsky laajentaa äänioikeutta niin, että kaikki kansalaiset tulevat siitä osallisiksi. Mutta mikä sitten on äänioikeus? Se on oikeus olla valitsemassa niitä henkilöitä, joille kansa uskoo tärkeän lainlaatomistojen. Jos jo eduskuntalaitos on meillä ollut vanhanaikuisella kannalla, on äänioikeus vielä sitäkin vanhentuneemmalla. Se on ollut riippuva säädystä, tuloista, ja maanomistamisesta ja tullut vain harvojen osaksi. Mutta siksi se ei myöskään pitkiin aikoihin ole voinut tyydyttää kansan kasvavaa itsetietoisuutta, oikeudentuntoa ja toimintahalua. Samassa määrin kuin yhä laajemat kansalaisryhmät ovat heränneet seuraamaan yleisiä asioita ja isänmaan kehitystä, ovat he myöskin kipeästi tunteneet äänioikeuden puutteen ja käyneet katkeriksi sen johdosta, ettei heillä ole mitään sananvaltaa ja vaikutusmahdollisuutta yleisiin asioihin. — Näin on käynyt kaikissa maissa. Ja niin kauvan he ovat huomauttaneet kansalaisoikeuksiensa tarpeellisuudesta ja toistaneet vaatimuksiaan, kunnes ovat ne saaneet. Monessa maassa kuten esim. Ranskassa, Saksassa ja Sveitsissä y. m. onkin jo yleinen äänioikeus, toisissa taas kuten esim. naapurimaassamme Ruotsissa, mahtavassa Englannissa, Itä-vallassa, Belgiassa y. m. ei se vielä ole aivan yleinen ja yhtäläinen, vaikkakin sen puolesta jo vuosikymmeniä on taisteltu. Mutta laajennettu sitä kyllä on, sillä yhä uudet ja suuremmat joukot ovat näissäkin maissa tulleet siitä osallisiksi.

Tähän astisissa äänioikeuskäsitteissä ja vaatimuksissa on kuitenkin ollut jotakin sangen yksipuolista. Vaikka nimittäin puhutaan yleisestä äänioikeudesta ja vakuutetaan sen jo käytäntöön pannuksikin, ei se kuitenkaan ole ulottunut kunkin maan miehisiä jäseniä ulommaksi. Naiset ovat aivan sulletut tästä oikeudesta. Heillä ei ole mitään sananvaltaa kun on kysymys isän-

maan asioiden ratkaisemisesta, he eivät saa olla mukana äänellään vaikuttamassa niiden lakien laadintaan, jotka kuitenkin heitäkin koskevat.

Meillä täällä Suomessa on nyt kuitenkin sana »yleinen äänioikeus» tällä hetkellä saanut laajemman tulkitsemisen osakseen. Ei ehdoteta äänioikeutta enää ainoastaan miehille vain myöskin naisille. Se on pitkien suruvuosiemme tulos. Silloin taistelivat naiset miesten rinnalla maamme kalliimpien etujen puolesta ja silloin oikein opittiin huomaamaan miten tärkeä on, että kaikki ovat valppaita, ymmärtävät tapahtumat ja ottavat voimainsa mukaan osaa yhteiseen työhön. Ohjelmia luodessaan ja toivomuksiaan esittäessään ovat nyt kaikki ryhmät ja kaikki puolueet sekä Senaatti ehdottaneet naisille äänioikeuden. Ja toisaalta ovat naiset itsekin voimainsa takaa koettaneet tätä vaatimusta tukea. Tosin on vielä väliäpitämättömiäkin heidän joukossaan, mutta se johtuu enimmäkseen siitä, etteivät koskaan ole näitä asioita tarkemmin mietiskelleet. He ovat olleet niin syrjäisessä asemassa, että se lopulta on vaikuttanut koko heidän katsantokantaansa ja tehnyt heidät ajattelemattomiksi ja pintapuolisiksi.

Kaikenlaiset pikku asiat, kylän kuulumiset ja naapurin perheolot ovat monen naisen mielestä paljoa tärkeämmät kuin kysymys isänmaan edistyksestä ja kasvavan polven onnesta. Mutta äänioikeus tulee kyllä heitäkin kasvattamaan, niinkuin jo äänioikeuteen pyrkiminen on kehittänyt heidän sisariaan. He tuntevat nyt jo syvästi, että se yhteiskunta, jossa he asuvat, on heidän suuri kotinsa, jonka hyvinvoinnista ja järjestyksestä hekin ovat vastuunalaisia. Ehkäpä sinäkin lukijani sen jo myöskin olet havainnut. Ehkäpä sinäkin jo olet tullut näkemään, ettei ainoastaan pidä hyöriä ja pyöriä omassa pienessä kodissaan ja sulkea silmänsä ja sydämensä kaikille niille riennoille, jotka ovat sen ulkopuolella, vaan että meillä on tärkeitä yhteiskunnallisia velvollisuuksia-

kin. Voit olla sangen iloinen ja tyytyväinen, jos jo tämän olet tajunnut. Se todistaa, että olet jo ruvennut ajattelemaan ja tekemään johtopäätöksiä. Mutta tiedäpä silloin myöskin, että niinkuin ei koti koskaan voi olla onnellinen, jos siellä juodaan, riidellään, eletään hurjasti, harjoitetaan vääryyttä ja ollaan kiihkoisia, ei nykyinen yhteiskuntakaan voi olla terve ja onnellinen niinkauan kuin siellä rehottaa kaikki tämä paha. Ellet sinä sitä usko, niin pistäydypä kapakkaan, porttolaan, vankilaan ja kaupunkien kurjiin nurkkahuveihin. Silloin näet että ihminen, Jumalan kuvaksi luotu, on langednut syvemmälle kaikkia muita olentoja luomakunnassa.

Älä sano, ettei tämä koske sinua. Muistapa, että jos yksikin jäsen kärsii, niin kärsii koko ruumis; ja paljon kärsii yhteiskuntamme, jonka jäseniä me kaikki olemme. Tämän ovatkin jo monet naiset ymmärtäneet ja liittyneet yhteen toimittaakseen puhdistamis- ja uudistustyötä. Ja siksi he nyt myöskin ilolla tarttuvat äänioikeuteen, tietäen että se on hyvä ase, jonka avulla voipi saada paljon aikaan, kun sitä vain viisaasti käytetään. Yksityinen on kyllä pieni kuin pisara meressä, mutta liittyessään muihin, joilla on samat tuumat, merkitsee hän jo paljon.

Tässä on kuitenkin yksi tärkeä seikka varteen otettava. Naisilla — jos ei juuri kaikilla, niin monellakin — on erinomaisen hyvä tahto, onpa heillä vielä lämmin ja sääliväinen sydänkin, mutta sen sijaan he ovat varsin tietämättömiä. Yleisistä asioista ja niiden käsittelystä ei heillä enimmäkseen ole vihiäkään. Eivät he tunne sitä mitä ennen on ollut, jonka pohjalle nykyisyys on rakettu, eivätkä siis myöskään taidolla ja tarmolla voi suunnitella uutta aikaa. Juuri näinä viime aikoina on tämä tietämättömyys pistänyt entistä selvemmin esiin. He ovat kyllä ruvenneet käyttämään suuria, kaikuva sanoja, mutta monastikaan tietämättä mitä ne oikein sisältävät;

ja he ovat olleet valmiit kallistamaan korviaan sen puoleen, joka ensin on osannut kiihoittaa, syvemmältä punnitsematta ja arvostelematta hänen puheittensa totuutta ja oikeutta.

Mutta tästä tietämättömyydestään naiset hyvällä tahdolla vähitellen pääsevät, kun vain ensin huomaavat olevansa valistuksen ja tietojen puutteessa. Kirjallisuutta on jo olemassa, on aikakauskirjoja ja sanomalehtiä, on jo paljon luentoja ja oppikursseja, on kokouksia ja keskusteluja. Pääasia on vain, ettei sokeasti antaudu minäkään henkilön tai puolueen talutettavaksi, vaan aina itse tarkastelee kutakin asiata monelta eri puolelta ja käyttää omaa järkeään ja arvostelukykyään. Mutta ennen kaikkea tulee kuulla omantuntonsa ääntä ja vetää jokainen asia sen tuomioistuimen eteen. Kuta tarkemmin sisäistä ääntään kuuntelee, sitä enemmän sillä on sanottavaa ja sitä selvemäksi käypi myöskin tie, jota tulee kulkea. Ken vain seuraa muiden käskyjä, muiden viittauksia muiden komentosanoja on epävapaa vaivanen, joka ei koskaan voi kehittyä itsenäiseksi ihmiseksi, kunnan kansalaiseksi.

Mutta mistäpä saada aikaa lukemiseen ja itsensä kehittämiseen kun on työssä aamusta iltaan. Kyllähän siinä on perää. Mutta jos kuitenkin edes se aika, joka menee jaarittelemiseen ja viestien kulettamiseen talosta taloon, käytettäisiin lukemiseen ja asiallisiin keskusteluihin, niin olisi jo päästy jonkinmoiseen alkuun. Ja kun kerran on päässyt hyvän, terveellisen kirjallisuuden makuun, niin silloin jo löytääkin aina jonkun lomahetken saadakseen enemmän.

Usein kuulee miesten valittavan, ettei naisten kanssa voi puhella mistään muusta kuin joutavista roska-asioista. Keskenään heillä muka kyllä on hyvinkin syvällisiä ja tärkeitä kysymyksiä pohdittavana, mutta niin piau kun pistäytyvät naisseuraan, täytyy ruveta aivan »toista nuot-

tia vetämään». Lieneekö siinä todellakin perää. Ehkäpä. Vaikka kylläpä me nyt sentään myöskin luulemme, etteivät he ole paljon välittäneetkään ruveta asiallisiin keskusteluihin naisseurassa. Mutta jospa nyt naiset puolestaan osottaisivat, etteivät he enää tyydykään pelkkään »hakkailmiseen» ja turhamaiseen pakinoimiseen, vaan ottaisivat puheeksi oikein tärkeitä, vakavia asioita, joista ovat kuulleet puhuttavan tai lukeneet. Ja jospa he vielä voisivat tuoda esiin uusia, itsenäisiä näkökohtia, niin muodostuisi keskustelu ja seurustelu varmaankin entistä sisäl-
törikkaammaksi ja opettavaisemmaksi.

Kaikki myöntävät, että vain mies ja nainen yhdessä voivat luoda onnellisen valoisan kodin, ja että »vanhan pojan» koti aina tuntuu tyhjältä, kolkolta ja vaillinaiselta. Mutta juuri sama koskee yhteiskuntaakin. Sekin on vajavainen, niin kauvan kun vain miehet ovat kaikki järjestäneet ja päättäneet, niin kauvan, kun eivät edes ole neuvotelleet naisten kanssa sellaisistakaan kysymyksistä, joiden ratkaisusta varsin erityisesti naissuvun ja lasten turvallisuus ja menestys riippuu. Jos nyt naiset saavat täydet kansalaisyhteisyydet tulee yhteiskunnallinen yhteistyö heidän kesken aivan välttämättömäksi. Silloin on naisilla hyvä tilaisuus osottaa mihin he kykenevät, silloin he juuri voivat käydä käsiksi niihin tehtäviin, joita tähän asti on laiminlyöty. Kaikkinaisen vääryyden, julmuuden ja raakuuden poistaminen, koskekoon se sitten eläimiä tai ihmisiä, pienien ja heikkojen auttaminen ja suojaaminen on oleva heidän ensimmäisiä päämääriään.

Laaja ja tärkeä on se työala, joka tässä avautuu Suomen naisille. Mutta kuta tunnollisemmin he uusiin tehtäviinsä valmistautuvat, sitä parempia tuloksia he voivat odottaa; kuta vakavammin he ne ottavat, sitä selvemmin he koko maailmalle näyttävät, että äänioikeuden ulottuttaminen naisiin on viisas ja ajanmukainen uudistus. Muualla Europassa ei tätä askelta vielä ole otettu, eikä

edes Englannissa, missä naiset kuitenkin jo puolivuosisataa ovat taistelleet äänioikeutensa puolesta. Suomi ja Suomen naiset tulevat siis toivottavasti olemaan uuden uran avajia. Suomen naisten esiintymistä vaalitulaisuuksissa tulee koko Eurooppa tarkasti seuraamaan. Heidän antamaansa joko hyvää tai huonoa esimerkkiä tullaan tulevaisuudessa usein mainitsemaan. Jos Suomen naiset käyttävät äänioikeuttaan viisaasti ja arvokkaasti, jos voidaan todistaa, että heidän osanottonsa valtiolliseen elämään on edistänyt yleistä hyvää, niin naisten äänioikeuspyrinnöt muissakin maissa sen kautta edistyvät. — Onpa se sentään suuri kunnia Suomen naisille kerran saada kulkea kehityksen etupäässä ja olla tienraivaajina muille. Tämä ajatus heitä elähyttäköön ja antakoon heille voimia ja innostusta tulevien vastuunalaisten tehtäviensä täyttämässä.

